

KONVENCIJA 119 O ZAŠTITI MAŠINA

Opšta konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvaio Administrativni savet Međunarodnog biroa rada i koja se sastala na svom 47-om zasedanju 5. juna 1963. godine; pošto je odlučila da usvoji razne predloge u pogledu zabrane prodaje, iznajmljivanja i upotrebe nedovoljno zaštićenih mašina, što je četvrta tačka dnevnog reda zasedanja; pošto je rešila da ovi predlozi budu izrađeni u obliku jedne međunarodne konvencije, usvaja 25. juna 1963. godine sledeću konvenciju, koja će se zvati Konvencija o zaštiti mašina, 1963. godine.

I deo - Opšte odredbe

Član 1.

1. Sve mašine na mehanički pogon, nove ili polovne, smatraće se za mašine na koje se ova konvencija proteže.
2. Nadležne vlasti će u svakoj zemlji odrediti da li i u kojoj meri mašine, nove ili polovne, koje pokreće ljudska snaga, predstavljaju opasnost za povredu radnika i da li treba da se smatraju kao mašine na koje se proteže ova konvencija. Takve odluke se donose posle savetovanja sa najrepresentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika. Inicijativu za takvo savetovanje može dati bilo koja takva organizacija.
3. Odredbe ove konvencije: a) ne primenjuju se na drumska i šinska vozila dok su u pokretu osim ako je u pitanju bezbednost osoblja koje njima upravlja; b) ne primenjuju se na pokretne poljoprivredne mašine osim ako je u pitanju bezbednost radnika zaposlenih u vezi sa tim mašinama.

II deo - Prodaja, iznajmljivanje, ustupanje po svakom drugom osnovu i izlaganje

Član 2.

1. Prodaja i iznajmljivanje mašina, čiji opasni delovi posebno navedeni u tačkama 3. i 4. ovog člana nisu snabdeveni odgovarajućim zaštitnim uređajima, treba da budu zabranjeni nacionalnim zakonima i propisima ili sprečeni nekim drugim podjednako efikasnim merama.
2. Ustupanje po svakom drugom osnovu i izlaganje mašina, čiji opasni delovi posebno navedeni u tačkama 3. i 4. ovog člana nisu snabdeveni odgovarajućim zaštitnim uređajima, treba da budu, na način koji odrede nadležne vlasti, zabranjeni nacionalnim zakonima i propisima ili sprečeni nekim drugim podjednako efikasnim merama. Međutim, privremeno uklanjanje zaštitnih uređaja za vreme izlaganja mašine u cilju demonstracije ne smatra se kao kršenje ove odredbe, pod uslovom da odgovarajuće mere predostrožnosti budu preduzete radi zaštite ljudi od svake opasnosti.
3. Svi zavrtnji, klinovi i svi drugi istureni delovi bilo kog pokretnog dela mašine koji bi, dok su u pokretu, mogli predstavljati opasnost za svako lice koje sa njima dolazi u dodir i koje su navele nadležne vlasti, treba da budu projektovani, uglavljeni ili zaštićeni tako da se može otkloniti opasnost.
4. Svi točkovi, zamajci, zupčanici prenosnici, pogoni na konusno i cilindrično trenje, zupci na točku, koturače, kaiši, lanci, manji zupčanici, pružni prenosnici, kraci poluga i klizni kamenovi, vratila (uključujući i krajeve vratila) i druge mašine za transmisiju koje takode, dok su u pokretu, mogu da predstavljaju opasnost za svaku osobu koja dođe sa njima u dodir i koje odrede nadležne vlasti, treba da budu tako projektovani ili zaštićeni da se spreči opasnost. Kontrolni uređaji mašina treba takođe da budu tako projektovani ili zaštićeni da se otkloni opasnost.

Član 3.

1. Odredbe člana 2. ne odnose se na mašine ili njihove opasne delove navedene u pomenutom članu: a) koji usled svoje konstrukcije pružaju sigurnost koja je istovetna sa onom koju bi predstavljali odgovarajući sigurnosni uređaji; b) ili su namenjeni da tako budu instalirani ili postavljeni, da samim instaliranjem ili položajem, pružaju sigurnost koja je istovetna sa onom koju bi predstavljali odgovarajući sigurnosni uređaji.

2. Zabrana prodaje, iznajmljivanja, ustupanja po svakom drugom osnovu ili izlaganju mašina predviđena u tački 1. člana 2. ne primenjuje se na mašine samo zato što su mašine tako konstruisane da zahtevi tačaka 3. i 4. tog člana nisu u potpunosti zadovoljeni prilikom održavanja, podmazivanja, izmene delova u radu i podešavanja, ako se te radnje mogu obavljati u saglasnosti sa prihvaćenim normama sigurnosti.

3. Odredbe člana 2. ne sprečavaju prodaju ili ustupanje po svakom drugom osnovu mašina u cilju njihovog uskladištenja, rashodovanja ili dovođenja u ispravno stanje. Međutim, ove mašine ne smeju se prodavati, iznajmljivati, ustupati po svakom drugom osnovu ili izlagati posle uskladištenja ili dovođenja u ispravno stanje osim ako ne ispunjavaju uslove predviđene u članu 2.

Član 4. Obaveza u pogledu primene odredaba člana 2. treba da pada na prodavca, lice koje iznajmljuje ili po svakom drugom osnovu ustupa mašine ili na izlagača i, u odgovarajućim slučajevima, saglasno sa nacionalnim zakonima ili propisima, na njihove zastupnike. Proizvođač koji prodaje, iznajmljuje, ustupa po svakom drugom osnovu ili izlaže mašine podleže istoj obavezi.

Član 5.

1. Svaki član može predvideti privremeno odstupanje od odredaba člana 2 .

2. Dužinu tog privremenog odstupanja, koje ni u kom slučaju ne treba da pređe tri godine od stupanja na snagu ove konvencije za zainteresovanog člana, i sve druge uslove s tim u vezi, propisuju nacionalni zakoni ili propisi ili će biti utvrđeni drugim podjednako efikasnim merama.

3. Radi primene ovog člana nadležne vlasti treba da se savetuju sa najreprezentativnijim organizacijama zainteresovanih poslodavaca i radnika i, u tom slučaju, sa organizacijom proizvođača.

III deo - Upotreba

Član 6.

1. Upotreba mašina kod kojih je neki opasan deo, uključujući i radnu zonu, bez odgovarajućih zaštitnih uređaja, treba da bude zabranjena nacionalnim zakonima ili propisima ili sprečena drugim podjednako efikasnim merama. Međutim, kada se ova zabrana ne može u potpunosti primeniti a da se ne spreči upotreba mašina, ona treba da se primenjuje u onoj meri u kojoj to dopušta upotreba mašina.

2. Mašine treba da budu zaštićene na način koji obezbeđuje poštovanje nacionalnih propisa i normi profesionalne higijensko-tehničke zaštite.

Član 7. Obaveza u pogledu primene odredaba člana 6. treba da pada na poslodavca.

Član 8.

1. Odredbe člana 6. ne primenjuju se na mašine ili njihove delove koji, zbog svoje konstrukcije, montaže ili položaja, pružaju bezbednost istovetnu sa onom koju bi predstavljali odgovarajući sigurnosni uređaji.

2. Odredbe člana 6. i člana 11. ne sprečavaju radnje u vezi održavanja, podmazivanja, izmene radnih

delova ili regulisanja mašina ili njihovih delova, koje se obavljaju u saglasnosti sa prihvaćenim normama bezbednosti.

Član 9.

1. Svaki član može da predvidi privremeno odstupanje od odredaba člana 6 .
2. Dužinu takvog privremenog odstupanja, koje ni u kom slučaju ne treba da pređe tri godine od stupanja na snagu ove konvencije za zainteresovanog člana i sve druge uslove koji se na to odnose, treba da propišu nacionalni zakoni ili propisi ili da se utvrde drugim podjednako efikasnim merama.
3. Radi primene ovog člana nadležne vlasti treba da se savetuju sa najreprezentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika.

Član 10.

1. Poslodavac treba da preduzme mere kako bi se radnici upoznali sa nacionalnim zakonima ili propisima koji se odnose na zaštitu mašina i bili obavešteni na odgovarajući način o opasnostima koje se mogu pojaviti pri upotrebi mašina, kao i merama predostrožnosti koje treba preduzeti.
2. Poslodavac treba da uspostavi i održava takve radne uslove da se radnici zaposleni na mašinama obuhvaćenim ovom konvencijom ne izlažu nikakvoj opasnosti.

Član 11.

1. Nijedan radnik ne treba da koristi mašinu ako predviđeni zaštitni uređaji nisu postavljeni. Ni od jednog radnika se ne može zahtevati da upotrebljava mašine kod kojih predviđeni zaštitni uređaji nisu postavljeni.
2. Nijedan radnik koji upotrebljava mašine ne sme da predviđene zaštitne naprave isključi iz rada, niti se takve naprave smeju isključiti iz rada na bilo kojoj mašini koju treba da upotrebljava neki radnik.

Član 12.

Ratifikacija ove konvencije ne utiče na prava radnika koja proističu iz nacionalnog zakonodavstva o socijalnom obezbeđenju ili socijalnom osiguranju.

Član 13. Odredbe ovog dela ove konvencije koje se odnose na obaveze poslodavaca i radnika primenjivaće se, ukoliko nadležne vlasti tako odluče, na samostalne proizvođače.

Član 14. Radi primene ovog dela ove konvencije, izraz "poslodavac" tamo gde to odgovara prema nacionalnim zakonima ili propisima, isto tako označava pomoćnika poslodavca. IV deo - Mere primene

Član 15.

1. Treba preduzeti sve potrebne mere, uključujući i mere koje predviđaju odgovarajuće kazne, da se obezbedi efikasna primena odredaba ove konvencije.
2. Svaki član koji ratifikuje ovu konvenciju obavezuje se da stavi u dužnost odgovarajućoj službi inspekcije da kontroliše primenu odredaba ove konvencije, ili da proveriti da se odgovarajuća inspekcija sprovodi.

Član 16. Sve nacionalne zakone ili propise kojima se omogućava delovanje odredaba ove konvencije izradiće nadležne vlasti posle savetovanja sa najreprezentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika i, u datom slučaju, sa organizacijama proizvođača.

V deo - Polje primene

Član 17.

1. Odredbe ove konvencije primenjuju se na sve grane privredne delatnosti osim ako član koji ratifikuje ovu konvenciju ne ograniči njihovu primenu izjavom koju prilaže uz svoju ratifikaciju.

2 U slučajevima kad je data izjava kojom se ograničava primena: a) odredbe konvencije treba da se primenjuju bar na preduzeća ili grane privredne delatnosti u odnosu na koje nadležne vlasti, posle savetovanja sa službama inspekcije rada i sa najreprezentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, smatraju da koriste mašine u većoj meri; inicijativa za takva savetovanja može da potekne od bilo koje pomenute organizacije; b) u svojim izveštajima koje podnosi na osnovu člana 22. Ustava MOR-a, član treba da naznači svaki napredak koji je učinjen u cilju šire primene odredaba ove konvencije.

3. Svaki član koji je dao izjavu saglasno tački 1. ovog člana može u svako doba da kasnijom izjavom povuče tu izjavu u celini ili delimično.

VI deo - Završne odredbe

Član 18. Formalne ratifikacije ove konvencije dostavljaju se Generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada koji ih registruje.

Član 19.

1. Ova konvencija je obavezna samo za one članove MOR-a čiju je ratifikaciju registrovao generalni direktor.

2. Ona stupa na snagu dvanaest meseci posle datuma kad ratifikacije dvaju članova budu registrovane od strane generalnog direktora.

3. Prema tome, ova konvencija stupa na snagu za svakog člana, dvanaest meseci posle datuma kad je njegova ratifikacija registrovana.

Član 20.

1. Svaki član koji je ratifikovao ovu konvenciju može da je otkáže posle isteka deset godina od dana kad je konvencija prvi put stupila na snagu aktom koji se dostavlja Generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada za registraciju. Takav otkaz ne stupa na snagu dok ne istekne jedna godina od dana njegove registracije.

2. Svaki član koji je ratifikovao ovu konvenciju i koji nije u roku od godinu dana posle isteka perioda od deset godina pomenutog u prethodnoj tački iskoristio pravo otkaza predviđeno u ovom članu biće obavezan za sledeći period od deset godina i posle kojeg može da otkáže ovu konvenciju po isteku svakog perioda od deset godina prema uslovima predviđenim u ovom članu.

Član 21.

1. Generalni direktor Međunarodnog biroa rada obaveštava sve članove MOR-a o registraciji svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavili članovi organizacije.

2. Kad obaveštava članove organizacije o registraciji druge ratifikacije koja mu je dostavljena, generalni direktor treba da skrene pažnju članova organizacije na dan kad ova konvencija stupa na snagu.

Član 22. Generalni direktor MBR-a dostavlja generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija radi registracije, prema članu 102. Povelje Ujedinjenih nacija, potpune podatke o svim ratifikacijama i aktima otkaza koje je on registrovao shodno odredbama prethodnih članova.

Član 23. Svaki put kad to smatra potrebnim, Administrativni savet MBR-a podnosi Generalnoj konferenciji izveštaj o primeni ove konvencije i razmatra da li ima mesta da se na dnevni red konferencije stave pitanja njene revizije u celini ili delimično.

Član 24.

1. Za slučaj da Konferencija usvoji neku novu konvenciju kojom se revidira ova konvencija u celini ili delimično, i osim ako nova konvencija drukčije ne predviđa: a) ratifikacija nove konvencije o reviziji od strane jednog člana povlači po sili zakona neposredan otkaz ove konvencije i pored odredaba člana 20. pod uslovom da je nova konvencija o reviziji stupila na snagu; b) od dana kad nova konvencija o reviziji stupa na snagu, ova konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju od strane članova.

2. Ova konvencija ostaje u svakom slučaju na snazi u svom sadašnjem obliku i sadržaju za one članove koji su je ratifikovali, ali nisu ratifikovali Konvenciju o reviziji.

Član 25. Francuska i engleska verzija teksta ove konvencije su podjednako verodostojne.